

انقلاب

تحلیلی از انقلاب اسلامی

همانطور که از نام تحقیق معلوم است نویسنده به تحلیل انقلاب اسلامی ایران پرداخته است. میتوان این تحقیق را به دو بخش تقسیم کرد: در بخش اول تحقیق ضمن شگفت انگیز بیان نمودن انقلاب ایران خود انقلاب را از لحاظ مفاهیم سیاسی یک انقلاب را در یک جامعه توضیح می دهد. در بخش دوم به بیان شرایط به وجود آمده در ایران در قبل از انقلاب و روند انقلاب ایران بازگو می شود.

بخش اول تعریف انقلاب از دیدگاه مارکسیست ها و غربی ها

انقلاب از دیدگاه مارکسیست

از دیدگاه مارکسیست ها عامل اقتصادی و بدی اقتصاد یک طبقه (کارگر یا پرولتاریا) سبب شورش و انقلاب برضد سرمایه داران می شود. با وجودی که مارکس این شرایط را در هلند، انگلیس می دید و معتقد بود در این دو کشور انقلاب مارکسیستی روی دهد در اولین انقلاب مارکسیستی در روسیه چین روی داد.

انقلاب از دیدگاه غربی ها

غربی ها دید بدبینانه ای نسبت به انقلاب دارند از جمله متفکرین غربی که به انقلاب پرداختند می

توان چنین نام برد:

جامعه شناس هنتینگتون که او انقلاب را تلاش جامعه برای مدرنیزه شدن می داند و برخلاف

مارکس معتقد است در جوامع صنعتی انقلاب روی نمی دهد.

مارویس زونیس معتقد است در برخورد با انقلاب باید چهار حوزه را بررسی کرد:

۱- رهبری انقلاب ۲- سازماندهی انقلاب ۳- شرکت توده ها ۴- پاسخ سیستم توده ها

برینتون جامعه ای که به انقلاب دچار شده را به فرد بیمار تب داری تشبیه نموده که علائم بیماری

یکی یکی در آن ظاهر می شود و در طرح تئوریک و تطبیقی در مورد انقلاب دارد که بر هر دو

طرح ایراداتی وارد است.

تعریف انقلاب

از نظر لغوی به معنای دگرگونی و تحول... و معادل کلمه Revolution است. در قرآن کریم

انقلاب به مفهوم زیوروشدن آمده است:

از نظر فلسفی انقلاب تبدیل صورتی دیگر است که کون و فساد باشد و از نظر جامعه شناسان انقلاب یک تغییر ریشه ای است همراه با خشونت و سه عنصر: ارادی، نفی انکار و ترس را دارد. از نظر سیاسی انقلاب به معنای تغییر در نماد سیاسی حاکمیت است با بررسی گفته های سیاستمداران به این نتیجه می توان رسید که انقلاب ۱- مردمی است ۲- با خشونت همراه است ۳- ارزش ها مسلط را تغییر می دهد ۴- ناگهانی است.

انقلاب در چه جامعه ای روی می دهد؟

انقلاب در جامعه ای روی می دهد که ابتدا شرایط فراهم شود بعد از آن عواملی منجر به پیروزی می شود و مرحله سوم: مرحله سازندگی انقلاب است به اختصار سه مرحله را بیان می کنیم.

شرایط اجتماعی موجود در یک جامعه قبل از انقلاب: در چنین جامعه ای گروه اقلیتی قدرت را در دست گرفته فاصله طبقاتی احساس می شود حمایت مردمی از حکومت وجود ندارد. دولت بر همه چیز کنترل دارد به عقاید مذهبی مردم توجه نمی شود حکومت مشکلات دارد و فساد رشوه خواری بیداد می کند. در این جامعه کم کم افکار انقلابی در دستگاهها رخنه می کند و قیامها چریکی به چشم می خورد و سرانجام حرکت های مردمی شروع می شود.

شروع انقلاب: با شروع شدن انقلاب این گروهها در جامعه ظهور می کنند:

۱- رادیکالها: تندرو هستند جوان هستند و خواهان به صحنه کشاندن مردم به انقلاب و اکثرا از طبقات پایین و روستایی هستند.

۲- میانه روها: با رژیم مخالف اند اما روش آرام را در پیش گرفته از طبقات مرفه هستند و میانسال اند.

۳- محافظه کاران: با انقلاب میانه ی ندارند.
در چنین جامعه ای نقش رهبری مهم است یک رهبر با داشتن ایدئولوژی مناسب جامعه خویش می تواند انقلاب را به پیش برد و پیروز نماید.

مرحله سوم: مرحله سازندگی بعد از انقلاب

این مرحله سخت ترین مرحله برای یک رهبر است زیرا رهبر با انواع مشکلات مثل: توقعات از انقلاب بالاست نیروی مناسب جایگزین برای نهادها ندارد و هنوز درگیری بین گروههای انقلابی وجود دارد.

در قدرت یابی بعد از انقلاب باید گفت رادیکالها چون مشغول سرکوبی هستند میانه روها که از تخصص علمی هم برخوردارند بیشتر شانس قدرت یابی دارند البته باید گفت به دلیل سهل انگاری و محافظه کاری و عدم توانایی در پاسخگویی به مردم انقلاب برکنار می شوند. در این میان نقش رهبری پررنگ است که با حفظ وحدت و سه رکن (رهبری، مردم و ایدئولوژی) انقلاب را به

پیش می برد و جلوی آفات انقلاب که شامل نفوذ فرصت طلب ها رجعت به گذشته و خستگی

نیروهای انقلابی را با درایت حل می نماید.

با این پیشگفتار به بررسی انقلاب اسلامی ایران می پردازیم

شرایط سیاسی ایران قبل از انقلاب اسلامی

در ایران از دوران قبل از اسلام و بعد از اسلام همراه حکومت سلطنتی بوده دو سلسله قبل از انقلاب

اسلامی قاجار و پهلوی بود. در دوران حکومت قاجارها که روس ها و انگلیسی ها در ایران نفوذ

داشتند به دلیل بی عرضگی شاهان قاجار قسمت های وسیعی از خاک ایران در شمال شرق و شمال

غرب دریای خزر و منطقه افغانستان از ایران برای همیشه جدا شد. آخرین پادشاه قاجار احمد شاه

بود چون تامین کننده خواسته های انگلیسی ها فردی قزاق به نام رضا خان را اجیر نمودند که ابتدا

احمد شاه قاجار کودتا کرد و بعد از ۴ سال در سال ۱۳۰۳ تاجگذاری نمود. از اقدامات رضا خان

کشف حجاب و بی توجهی به مذهب بود. رضا خان در جنگ دوم جهانی حمایت از آلمانی ها

سبب شد که انگلیسی ها او را برکنار و پسرش محمدرضا شاه ایران نمایند با همکاری نزدیک

فروغی. چهارده سال اول سلطنت محمد رضا شاه از نا آرام ترین دوران حیات سیاسی اوست

:متفقین ایران را اشغال نموده بودند. گرچه متفقین خیلی سریع ایران را ترک کردند فقط روسها

دیرتر ایران را ترک کردند که قوام السلطنه با حيله دادن نفت شمال باعث شد آنان را از ایران

خارج نماید. در حزب لیبرال و کمونیزم در ایران رشد یافته بود. در این زمان دکتر مصدق با

همکاری نزدیک آیت الله کاشانی قضیه ملی شدن نفت را مطرح کرد از گروه فدائیان اسلام هم

نباید فراموش کنیم که دست به ترورهای انقلابی می زد. شاه مخالف بود اما با ترور هژیر و رزم آرا ترسید ملی شدن صنعت نفت را پذیرفت و مصدق را نخست وزیر نمود مصدق به دلیل دور شدن از آیت الله کاشانی حمایت مردمی خود را از دست داد و با کودتا سیا برکنار شد. در سال ۱۳۳۹ شاه در حزب ملیون و مردم را تاسیس کرد. با نخست وزیری هویدا ایران وارد مرحله جدیدی شد ساواک برای کنترل بر مردم به وجود آمد، مطبوعات به شدت کنترل می شد جشن های پرهزینه شاهنشاهی تغییر تاریخ به شاهنشاهی گرچه اوضاع اقتصادی خوب بود آن هم به دلیل گران شدن نفت بود اما اقتصاد ایرانی بیمار بود با اصلاحات ارضی شاه کشاورزی از میان رفته بود روستاها به شهرها مهاجرت کرده بوند.

مرحله پیروزی انقلاب

عامل اقتصادی و طبقاتی در انقلاب ایران هیچ نقشی نداشت دو عامل در ایران وجود داشت که منجر به انقلاب شد:

عامل اول: روحیه مبارزه جویانه مردم ایران که در نهضت مشروطه و ملی شدن نفت وجود داشت گرچه منجر به شکست هایی هم شده بود.

عامل دوم: سه رکن رهبری، مردم و ایدئولوژی در این زمان در ایران وجود داشت نکته شگفت آور حضور همه طبقات مردم در انقلاب بود پیوند دهنده طبقات مساجد و روحانیون بود روحانیت

ایران ویژگی های خاصی داشت از طبقه رنج کشیده بود و بارنج مردم آشنا بود از نظر مالی مستقل و وابستگی به حکومت نداشتند زندگی ساده و بدور از تجمل داشتند و به خاطر امر اجتهاد روحانیون شیعه در ایران با مردم بیشتر در ارتباط بودند از میان همین روحانیون امام خمینی ظهور فرمودند

عوامل شتابزا در بروز انقلاب ایران چه بود؟

از مجموع نظرات که تاکنون ارائه شده ۴ عامل شتابزا برای انقلاب ایران بیان نموده اند:

۱- اجرای حقوق بشر کارتر ۲- بروز مریضی سرطان شاه ۳- تلاش شاه برای مدرنیزه کردن ایران

۴- انتشار مقاله توهین آمیز روزنامه اطلاعات علیه اما که هر یک رابه اختصار بررسی می کنیم :

طرح حقوق بشر کارتر: در سال ۵۶ کارتر به خاطر طرح اجرای حقوق بشر به شاه دستور داد برای

کاهش اختناق در ایران آزادی سیاسی به مردم بدهد و بعضی زندانیان سیاسی آزاد شدند و به

مطبوعات آزادی داده شد. این روند بیشتر به نفع لیبرال ها بود که در روند انقلاب طرفداری

نداشتند.

کسالت شاه : شاه به خاطر مریضی که آن را پنهان می نمود و مصرف داروهای تسکین دهنده

قدرت تصمیم گیری در سرکوبی انقلاب نداشت در حالی که شاه ذاتا فردی ضعیف النفس بود.

مدرنیزه کردن سریع ایران : شاه می خواست ایران را از حالت سنتی خارج کند و چون سریع می

خواست این کار را بکند جامعه ایران تحمل نداشت و منجر به انقلاب شد. در حالی که اقدامات بی

فکرانه شاه منجر به نابودی کشاورزی و وابستگی به خارج و مهاجرت روستائیان به شهرها شده

بود.

مقاله توهین آمیز علیه امام: این مقاله که توسط خود رژیم در روزنامه اطلاعات چاپ شد نقطه عطفی برای انقلاب بود که منجر به قیام ۱۹ دی ماه قم شد که بعد از آن پیوسته قیامها در چهلیم و عزای شهدای این قیام در شهرهای مختلف رخ داد محل تجمع مردم مساجد بود که نهایتاً این قیامها منجر به پیروزی شد.

مرحله پیروزی انقلاب

بعد از انقلاب در ایران ابتدا لیبرالها قدرت را به دست گرفتند زیرا جامعه ایران شناخت درستی از نیروها جوان انقلابی نداشت، رهبر انقلاب تمایل به گرفتن مسئولیت های دولت نداشت. به فرمان امام اولین دولت موقت بات نخست وزیری مهندس بازرگان شروع شد.

دوران تحولات بعد از انقلاب به چهار دوره تقسیم می شود:

حاکمیت لیبرال ها

بعد از انقلاب گروهی میانه رو قدرت را به دست گرفتند که درک درستی از انقلاب نداشتند به عقیده آنان مردم و روحانیون کار خود را انجام دادند و باید از صحنه خارج شوند مهندس بازرگان در راس دولت موقت وظایفی داشت: در انتصاب مسئولین روابط حزبی را در نظر نگیرد که چنین نکرد انجام فراندم برای جمهوری اسلامی که لیبرال ها تاکید روی جمهوری دموکراتیک داشتند که با تاکید امام فراندم با نام جمهوری اسلامی برگزار شد. تشکیل مجلس و تصویب قانون اساسی

و چون امام ملاحظه فرمودند که قوانین اساسی تغییر نکنند مجلس خبرگان را تاسیس نمود در این دوران اختلافات لیبرالها با انقلابی ها آشکارتر شد. در برخورد با ضد انقلاب لیبرال ها روش مسالمت آمیز داشتند در حالی که انقلابیون خواستار سرکوبی آنان بودند. به فرمان امام دادگاه انقلاب و سپاه پاسداران کمیته انقلاب تاسیس شد که لیبرالها با این نهاد ها مخالف بودند.

اما مهمترین بخش اختلاف لیبرال ها با انقلابیون در سیاست خارجه بود. آنان خواهان ارتباطی همراه با وابستگی به ابر قدرت ها بود چیزی که انقلابیون مخالف آن بودند.

دوره حاکمیت مشترک : این دور ان با اشغال لانه جاسوسی آمریکا توسط دانشجویان پیرو خط

امام آغاز می شود این حرکت آنقدر مهم بود که امام آن را به عنوان انقلاب دوم نامید. در حالی

که با اقدامات محافظه کارانه لیبرالها مردم داشتند از صحنه خارج می شوند با این اقدام انفجاری

دوباره مردم به صحنه انقلاب برگشتند. عکس العمل لیبرالها در مورد این اقدام دو گانه بود : عده

ای همچون مهندس بازرگان به شدت مخالف این اقدام بود و گروهی محافظه کارانه با این قضیه

برخورد کردند. از جمله کارهای دولت موقت در این دوران انجام رفراندوم تصویب قانون اساسی

و انتخابات مجلس و ریاست جمهوری بود که در این انتخابات نیروهای حزب الله به اکثریت قاطع

کرسی ها رسیدند. از حوادث مهم این دوره حمله نافر جام آمریکا به طبرس و کودتای نافر جام نوزده

و تخلیه دانشگاه های از نیروهای چینی و آغاز انقلاب فرهنگی بود.

حاکمیت نیروهای حزب الله

با ریاست جمهوری دکتر رجائی نیروهای حزب الله در راس امور قرار گرفتند اکنون اکثریت نمایندگان مجلس ، اعضاء شواری عالی قضائی و هیات دولت در دست حزب الله بود. در این زمان لیبرالها به تفاهم رسیدند که قدرت خود را متمرکز از بین بردن گروههای حزب الله کنند و حرفشان این بود دولت مذبور توانایی اداره کشور را ندارد به خصوص که لیبرالها با در دست داشتن رسانه ها گروهی در صدد ایجاد جوی نا آرام در ایران بودند. مسئله دیگر در این زمان مسئله گروگانها آمریکایی بود که دولت موقت در مخالفت به این اقدام استعفا داد. با شروع جنگ امام فرمودند که با قبول شرایط ۴ گانه که آمریکا اموال مسروقه و مصادره ایران را پس دهد. لغو محاصره اقتصادی ایران و در امور ایران دخالت نکند گروگانها آمریکایی آزاد شوند.

انقلاب سوم

با وجودی که بنی صدر فرمانده کل قوا بود با سهل انگاری سبب شد که شهرهای مرزی ایران سقوط نمودند امام که پی به ماهیت ضد انقلاب بنی صدر برده بود بنی صدر را عزل نمود. بعد از عزل بنی صدر گروههای ضد انقلاب متواری شدند و دست به ترور شخصیت های چون دکتر رجائی و باهنر و یارانش و آیت الله بهشتی و یارانش نمودند زیرا فکر می کردند با از میان بردن این شخصیت ها انقلاب شکست می خورد. اما امام با هوشیاری خلاء این شهیدان را پر نمود. از مسائل

امید بخش بعد از برکناری بنی صدر پیروزی های مکرر رزمندگان در جبهه ها بود. در داخل کشور حزب توده شناسایی و سرکوب شده و توطئه آمریکایی قطب زاده که با حمایت روحانی شریعتمداری سرکوب شد. از جمله مشکلات انقلاب جدا از وجود فرصت طلبها دو رویه فکر لیبرال و مارکسیسم بود که متفکرین اسلامی با اسلام بامقابله این دورویه فکری رفتند، مسئله جنگ تحمیلی که کار مسئولین را سخت تر کرده بود هم با مخالفین داخلی درگیر بودند و هم با دشمن خارجی مشکلات اقتصادی و مسکن حل مسئله اداری و آموزشی و اصلاح دانشگاهها که در قالب انقلاب اداری و فرهنگی توسط امام مطرح شد.

انقلاب اداری بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

باید سیستم فاسد اداری گذشته که فقط در خدمت اقلیتی بود و افراد ناصالح در کار اداری بودند کنار گذاشته می شد به خصوص اصل عدم اعتماد و رشوه خواری در سیستم اداری گذشته بیداد می کرد. در نظام اداری انقلاب اسلامی سعی شد این اصول رعایت شود:

اصل اعتماد: تفویض اختیار در رعایت حداکثر اصل عدم تمرکز اصل نظارت متمرکز به جای کنترل نحوه استخدام عادلانه کارکنان اداری و تامین حداقل احتیاجات کارکنان.

انقلاب فرهنگی

انقلاب فرهنگی دو هدف داشت: ۱- آثار فساد و فرهنگ غربی از دانشگاه‌ها ۲- با توجه به نیازهای جامعه رشته‌ها در همه زمینه مشغول به تدریس شود.

در دانشگاه‌ها ۵ عامل بود که انقلاب باید به آن می پرداخت:

استاد: استادان هم باید از لحاظ بار علمی بالا باشند و هم از گروه حزب الله باشند در گزینش اساتید علوم انسانی دقت نمود در تامین معاش اساتید باید توجه داشت.

دانشجو: در انتخاب دانشجو سه هدف دنبال شود:

۱- دانشجو از نظر علمی مستعد باشد ۲- از نظر عقیدتی انحرافی نداشته باشد ۳- رقابت بین داوطلبان مساوی باشد.

برنامه: دروس دانشگاه باید منطبق بر نیازهای جامعه باشد و سه عامل در نظر گرفته شود:

بالا بردن کیفیت برنامه‌های دانشگاهی، برنامه‌ها با نیازهای جامعه منطبق باشد استاد دارای اختیار باشد با توجه به تحولات روزمره تغییرات مناسب را در برنامه‌ها بدهد.

فضای دانشگاه: باید شرایط زیر را داشته باشد: فضای دانشگاه جدا از فرهنگ اسلام و جامعه نباشد و محیطی علمی و اسلامی باشد.

با مجموع این اقدامات با رهبری امام خمینی (ره) انقلاب ایران در دوران سازندگی روبه جلو گام

برداشت.

نتیجه گیری از کتاب تحلیلی برانقلاب ایران

انقلاب اسلامی ایران منحصر به فرد است انقلابی که در آن همه طبقات مردم نقش داشتند و با رهبری امام خمینی که ویژگی های منحصر به فرد خویش را داشت که توانست میلیون ها انسان را هدایت کند. به وقع پیوست در این انقلاب نه تنها شاه سرنگون شد بلکه دو ابر قدرت شرق و غرب هم شکست خوردند. نکته قابل توجه در انقلاب ایران این است: که این انقلاب معادلات سیاستمداران را برهم زد به گونه ای سیاستمداری پیش بینی چنین انقلاب بنیادی با تکیه بر مذهب نمیکردند انقلابی که در آن مردم از وضع بد اقتصادی قیام نکردند بلکه قیام نمودند برای احیا اسلام مبارزه با فساد و کوتاه کردن دست ابر قدرت ها که همه اینها با یاری خداوند و رهبری امام میسر شد. به همین دلیل است کشورهای غربی همیشه با ایران دشمن هستند و انقلاب ایران را خطر بزرگ در منطقه می دانند که چون انقلاب ایران خورشیدی است که گرما دهنده سایر انقلابات است. و کشورهای غربی به بهانه های مختلف در صدد نابودی این انقلابند.

پاینده و جاودان یاد شهیدان انقلاب و جنگ تحمیلی

بهار 87